

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

Magistrat

Dr Rachel Montebello B.A. LL.D.

Rikors Numru: 188/2018 RM

Joanna Azzopardi

VS

Mapfre MSV Life plc

Illum, 10 ta' Dicembru 2019

Il-Qorti,

Rat ir-rikors tal-attrici pprezentat fir-Registru ta' din il-Qorti nhar it-8 ta' Awwissu 2018 fejn hija talbet lil din il-Qorti tikkundanna lis-socjeta' konvenuta prevja kull dikjarazzjoni neccessarja li din il-Qorti jidhrilha opportun taghti, thallas lill-attrici l-*performance bonus* ghas-sena kalendarja 2017, jekk hemm bzonn anke wara illi jsir il-*performance review* taghha.

Ghall-finijiet ta' kompetenza, il-*performance bonus* dovut lill-mittenti ma ghandux jaqbez l-ammont ta' hamest elef ewro w disgha mija u sitta u erbgħin centezmu (€5,946).

Bl-ispejjez kollha u bl-imghax mid-data tal-ittra ufficjali tad-29 ta' Mejju 2018 sad-data tal-hlas effettiv.

Rat ir-Risposta tas-socjeta' Mapfre MSV Life plc pprezentata fir-Registru ta' din il-Qorti nhar it-12 ta' Settembru 2018 fejn eccepjet is segwenti:

1. *“Illi r-rikorrenti kienet impjegata mas-socjeta' intimata Mapfre MSV life plc, kumpanija registrata skont il-ligijiet ta' Malta u li ggib numru ta' registrazzjoni C15722, fil-grad ta' Senior Executive-Business Development, u dan a bazi ta' kuntratt tal-impjieg indefinit datat 13 ta' Settembru 1999 (Vide kuntratt tal-impjieg ezebit Dok “MSV 1”);*
2. *Illi effettivament ir-rikorrenti rrezenjat mill-impjieg fit-8 ta' Jannar 2018 u minhabba li r-rikorrenti rrezenjat b'mod unilaterali mill-impjieg taghha, l-pretenzjonijiet taghha huma nfondati kemm fil-fatt ukoll fid-dritt u dan kif ser jigi provat waqt il-mori tal-kawza;*
3. *Illi dwar il-pretenzjoni tar-rikorrenti u cioe' dwar il-hlas tal-performance bonus ghandha ssir referenza ghall-performance management policy (policy ezebita bhala DOK “MSV 2”) tal-kumpanija intimata, liema policy hija cara fir-rigward ta' min ghandu jedd li jircievi dan il-bonus. F'dan ir-rigward qed issir referenza ghal klawzola dwar l-eligibilita' li tghid is-segwenti “the moment employees submit their resignation to terminate their work with MAPFRE MSV, they will not be entitled to any outstanding reward bonus”. A bazi ta' dak stipulat fil-policy u in linea mal-principju ta' pacta sunt servanda r-rikorrenti m'ghandiex jedd titlob li jsir dan il-pagament;*

Illi ghaldaqstant, ghar-ragunijiet suesposti u kif ser jigi ppruvat waqt il-mori tal-kawza, t-talbiet attrici ghandhom jigu michuda.”

Semghet ix-xhieda u rat id-dokumenti kollha esebiti fl-atti;

Rat il-provi kollha;

Rat l-atti kollha;

Semghet it-trattazzjoni orali tad-difensuri tal-partijiet waqt l-udjenza tal-15 ta' Ottubru 2019;

Rat illi l-kawza thalliet ghal-lum ghas-sentenza;

PROVI

L-attrici xehdet¹ li hija kienet impjegata mas-socjeta` konvenuta MAPFRE Middlesea Life plc sa minn Settembru tas-sena 1999². Hija ssottomettiet ir-rizenja taghha minn dan l-impieg fit-8 ta' Jannar tas-sena 2018 meta kienet tokkupa l-kariga ta' Senior Executive, Business Development, u hadmet in-notice period kollu ta' tliet xur, bl-ahhar gurnata tax-xoghol taghha kien fit-28 ta' Marzu 2018.

Hija qalet li kienet inghatat id-dokument kontenenti l-kondizzjonijiet tal-impieg taghha (Dok MSV1) meta bdiet l-impjieg taghha mas-socjeta` konvenuta, liema dokument hija kienet iffirmatu bhala l-kuntratt ta' impjieg taghha. L-attrici kkonfermat ulterjorment illi d-dokument kontenenti l-policy tas-socjeta` konvenuta dwar Performance Management, intitolat Performance Management Policy³ hija ffirmatu wkoll meta bdiet l-impjieg taghha, u affermat ukoll illi kellha access ghall-Performance Policy fuq l-intranet tal-kumpanija u kienet taf

¹ 14 ta' Novembru 2018.

² Fol. 10 u fol. 29.

³ Fol. 23, Dok. MSV2.

x'inhuma l-kriterji għall-eligibilita` u l-process ta' kif jinhadem il-*performance bonus*.

L-attrici fissret illi l-*performance bonus* kien jinghata kull sena billi fil-bidu ta' kull sena, kien isir *appraisal* ossia evalwazzjoni tal-*performance* tal-impjegat matul is-sena kalendarja precedenti, liema evalwazzjoni kienet tinhadem abbazi ta' sett ta' oggettivi u skont kemm l-oggettiv l-impjegat ikun lahaq, huwa jinghata *rating* u jithallas *performance bonus pro rata*. Hija qalet li s-sena kalendarja tirreferi għall-perjodu tas-sena mill-ewwel ta' Jannar sal-31 ta' Dicembru.

Hija spjegat ukoll illi l-impjegati jridu jaghtu qabel xejn *rating* lilhom infushom permezz tal-mili ta' *performance appraisal form* li kien jintbaghat lilhom mis-sezzjoni tal-Human Resources tal-kumpanija. Sussegwentement, l-istess impjegat kien jigi mitlub jiltaqa' mac-Chief Officer tad-Dipartiment tieghu biex jigi diskuss jekk intlahqux l-oggettivi u biex konsegwentement, jinghata *rating* mill-istess Chief Officer. Dan ir-*rating* huwa b'bazat fuq kemm impjegat kien flessibbli, kemm għamel *delivery*, u *performance*. Skont l-attrici, il-*performance appraisal form* kien jintbaghat lill-impjegat wara x-xahar ta' Dicembru jew fil-bidu tas-sena ta' wara s-sena kalendarja li għaliha jkun dovut il-hlas tal-*performance bonus*, u wara li ssir il-laqgħa mac-Chief Officer, il-*performance bonus* kien jithallas sal-ahhar ta' Marzu ta' dik is-sena.

L-attrici qalet li l-ammont tal-*performance bonus* jiddependi mir-*rating* li jinghata lill-impjegat, fejn b'kollox hemm erba' gradi: '*needs improvement*', '*meets expectations*', '*exceeds expectations*' jew '*exceptional*'. Il-*performance* tagħha fl-erba' snin precedenti, cioe` għas-snin 2013 sa 2016, gie dejjem klassifikat fil-grad '*exceeds expectations*' li huwa grad għoli⁴.

⁴ Vide ittri Dok. JA1 sa JA4.

L-attrici fissret ukoll kif ghas-sena 2017 il-process dwar il-*performance appraisal* kien differenti minn snin precedenti ghaliex fl-istess sena 2017, il-kumpanija addottat il-mudell tal-Mapfre Group. Qalet illi hi issottomettiet il-formola bl-*appraisal* taghha stess fit-30 ta' Novembru tas-sena 2017⁵ u mhux f'Jannar ghaliex il-*performance rates* kellhom jinhadmu b'mod differenti u kellha wkoll timla l-*appraisal form* on-line, haga li hija ghamlet fi Frar tas-sena 2018⁶, wara li giet mitluba taghmel hekk permezz ta' e-mail mibghut mis-Sur Norman Mifsud fis-17 ta' Jannar 2018⁷. Hawnhekk giet mitluba wkoll sabiex tattendi ghal *training session* li ghalha kienet attendiet lejn l-ahhar ta' Jannar skont id-dati indikati fl-istess email.

Qalet li sa dak iz-zmien, hadd ma kien qalilha li kienet qed taghmel dawn l-affarijiet ghal xejn izda madanakollu, filwaqt li l-kollegi taghha intalbu jattendu ghal-laqgħa mac-Chief Officer sabiex isir il-*performance appraisal*, hadd ma baghat ghalha. L-attrici qalet ukoll illi ghalkemm hija kienet ghamlet il-*performance appraisal* taghha f'Novembru 2017 qabel ma ssottomettiet r-rizenja taghha, u minkejja li s-sena 2017 kienet hadmitha kollha, giet infurmata fis-6 ta' Marzu 2018 illi mhux ser ikollha *appraisal* ghaliex kienet irrizenjat mill-impieg taghha. Fl-14 ta' Marzu 2018 hija kellha *exit interview* mac-Chief Officer tal-Human Resources Unit u kien hemmhekk li qalilha li mhux ser tithallas *performance bonus*.

L-attrici kkonfermat illi hija kwantifikat it-talba taghha għall-hlas tas-somma ta' €5,946 abbazi tal-fatt illi d-dipartiment fejn kienet tahdem, jigi ggradwat kompleksivament, u billi saret taf illi l-kollegi l-ohra taghha taghha f'dak id-dipartiment thallsu kull wiehed il-*performance bonus* mahdum fuq rating ta' 99.11%, hija qiegħda titlob ukoll hlas abbazi tal-istess persentagg.

⁵ Dok. JA5.

⁶ Dok. JA7

⁷ Dok. JA6.

Norman Mifsud⁸ xehed fis-17 ta' Jannar, 2019, u qal illi huwa jokkupa l-kariga ta' Chief Officer HR u Corporate Services fis-socjeta` konvenuta. Huwa kien involut fl-abbozzar tal-*Performance Management Policy* li gie originarjament introdott fl-14 ta' Ottubru, 2011. Mistoqsi dwar dak li hemm stipolat fil-paragrafu 1 tal-Policy, intitolat "*Procedure*"⁹, fejn hemm referenza ghall-ammont allokati ghall-*aggregate performance bonuses*, maghruf bhala "*the pot*", ix-xhud fisser illi l-procedura inbidlet fis-sena 2016 ghaliex qabel is-sena 2016, il-*management* tal-kumpanija kien jirrakkomanda ammont ta' flus li kien jigi approvat mill-Board tal-kumpanija biex jitqies bhala l-hekk imsejjah "*pot*", liema ammont kien jinqasam kollu bejn l-impjegati kollha, hlief ghal studenti u impjegati fuq kuntratt temporanju, skont l-*appraisals* u l-grad li kienu jilhqu. Izda, kompla jghid ix-xhud, wara s-sena 2016 il-kumpanija kellha timplimenta s-sistema tal-kumpania estera, MAPFRE Group u b'applikazzjoni ta' din is-sistema l-gdida, il-budget allokati ghall-*performance bonus* gie rdoppjat u f'dik is-sena partikolari l-ammont allokati tela' minn €250,000 ghal €500,000 sabiex tinghata incentiva lill-impjegati biex tigi accettata billi kienet sistema gdida.

Rigward it-tieni paragrafu tas-sezzjoni fil-Policy intitolata "*Procedure*" f'Dok. MSV2, li jistipola: "*The PMS cycle begins at the beginning of each calendar year with a meeting between each individual and his/her respective manager. During this meeting the objectives for the following months are set*", ix-xhud ghalkemm jaqbel illi c-ciklu jibda mill-ewwel ta' Jannar ta' kwalsiasi sena kalendarja u jispicca fil-31 tal-Dicembru tal-istess sena, fisser li peress illi giet introdotta s-sistema gdida u din giet implimentata tard fis-sena 2016, l-oggettivi gew stabbiliti fl-ahhar kwart ta' dik is-sena, cioe` bejn Ottubru u Dicembru 2016. Izda jghid ukoll illi ghalkemm il-policy fejn tidhol procedura ma baqghetx tapplika kompletament kif stipolata f'Dok. MSV2, u ghad li ma hargitx policy emendata, il-haddiema kienu gew mgharrfa bil-bidla fil-procedura.

⁸ Fol. 56 - 63

⁹ Dok. MSV2, fol. 23.

Fir-rigward is-sezzjoni tal-*Policy* intestata “*Eligibility*” fl-istess Dok. MSV2, ix-xhud qal illi din tistabilixxi l-kriterji dwar min hu eligibbli ghall-*performance bonus* u fisser ukoll illi l-kumpanija thaddem il-policy illi min ikun beda l-impjegat tieghu mal-kumpanija fl-ewwel nofs tas-sena 2017, ikollu dritt jippartecipa fil-process tal-*Performance Management Policy* u jithallas *performance bonus pro rata*, filwaqt li min ikun hadem is-sena 2017 kollha ma jiehu xejn jekk jirrizenja.

Meta mistoqsi ghaliex din il-klawsola, li wara kollox qieghda tiddistingwi bejn impjegat li jibda impjegat mal-kumpanija qabel l-1 ta’ Lulju tas-sena u impjegat li jibda l-impjegat mill-1 ta’ Lulju ‘l hemm, tigi applikata anke fil-konfront ta’ impjegat li jkun ta r-rizenja mhux f’dik is-sena izda fis-sena kalendarja ta’ wara, ix-xhud wiegeb illi l-policy hija fondata fuq l-element ta’ lejaltà` lejn il-kumpanija.

L-istess xhud Norman Mifsud¹⁰ meta rega’ xehed prodott mis-socjeta` konvenuta fid-9 ta’ April, 2019, qal illi l-*performance bonus* hu bbazat fuq sena kalendarja minn Jannar sal-ahhar ta’ Dicembru, u jkun ibbazat fuq oggettivi li abbazi taghhom isir assessment tal-performance tal-impjegat. Il-*performance bonus* imbaghad generalment jithallas ghall-habta ta’ Marzu tas-sena ta’ wara.

Dwar ir-rizenja tal-attrici, jikkonferma illi l-attrici spiccat mill-impjegat bhala Senior Executive fil-Business Development Unit meta hija tat ir-rizenja taghha bil-miktub fit-8 ta’ Jannar, 2018, u spjega wkoll illi meta hija rrizenjat, kienet kellmitu fl-ufficju tieghu u wiehed mis-suggetti kien specifikament il-*performance bonus* tas-sena 2017. Qal illi l-attrici kienet taf bil-policy illi jistipola li galadarba l-impjegat jirrizenja qabel ma jkun thallas il-*performance bonus*, ma jkunx iktar intitolat ghalih. Mistoqsi jekk l-attrici kienitx l-uniku

¹⁰ Fol.81 - 86

impjegat li ta r-rizenja f'dak il-perjodu, ix-xhud wiegeb fin-negattiv u qal illi kien hemm erba' rizenji fl-istess perjodu ta' xahar. Fost dawn il-persuni li rrizenjaw, qal li kien hemm kollega tal-attrici fl-istess Dipartiment, certu John Buttigieg li wkoll kien Senior Executive u kien jaf bil-policy dwar il-hlas tal-*performance bonus* tant li ma ghamilx talba ghall-hlas ta' dan il-bonus. Ix-xhud ikkonferma wkoll illi l-kumpannija mxiet bl-istess mod fil-konfront tal-erba' impjegati li rrizenjaw, u kienet l-attrici biss li kontestat il-mod kif imxiet il-kumpannija u sostniet li ghandha dritt ghall-hlas tal-*performance bonus*.

Michael Galea¹¹ prodott mill-attrici fis-27 ta' Frar, 2019, jghid illi huwa Chief Officer responsabli mid-dipartiment tal-Business Development fis-socjeta' Mapfre MSV Life plc, u ilu jokkupa din il-kariga minn Settembru 2016. It-tim tal-Business Development huwa wiehed zghir u fis-sena 2017 kien kompost minn hames haddiema. Ix-xhud ikkonferma li l-attrici kienet tahdem fl-area ossia channel ta' *tied insurance intermediaries*. Huwa ma setax iwiegeb dwar kemm kien hemm fondi allokat ghad-dipartiment tal-Business Development fil-kuntest tal-*performance bonus* tal-haddiema ghas-sena 2017, minhabba li dan it-taghrif izommu l-Human Resources Unit.

Dwar il-*performance bonus*, ix-xhud fisser illi dan huwa *a variable remuneration* li tithaddem billi fil-bidu tas-sena, permezz ta' arrangament privat bejn l-impjegat u l-kumpannija, fejn jigi stabbilit il-massimu tal-*variable remuneration* illi jista' jikseb kull individwu u dan wara li jigu determinati numru ta' oggettivi ghal dik is-sena. Spjega illi dawn l-oggettivi jinghataw piz ossia persentagg differenti u mbaghad, abbazi tal-evalwazzjoni tal-*performance* tal-impjegat matul is-sena, huwa jiehu persentagg ta' dak il-massimu illi jkun gie stabbilit. Ghaldaqstant, skont kif fisser ix-xhud, il-*performance bonus* ma jinhadimx skont budget li jinghata jew jigi allokat lid-Dipartiment partikolari, izda huwa iktar fin-natura ta' *ceiling*, ossia massimu ta' *variable remuneration*

¹¹ Fol. 66 – 78.

li jista' jibbenefika minnu individwu partikolari ibbazat fuq is-salarju tieghu kif ukoll fuq assessjar tal-persentagg li jkun intlahaq minn dawk l-oggettivi. Ix-xhud spjega wkoll illi minhabba f'hekk, impjegati fl-istess kariga mhux bil-fors ikollhom l-istess *variable remuneration* u kwindi l-istess *performance bonus*.

Fuq mistoqsija tal-Qorti, ix-xhud qal li l-massimu tal-*variable remuneration* li l-attrici setghet tithallas in linea ta' *performance bonus* kieku ma rrizenjatx, kien ta' €6,000¹². Fisser ukoll illi wara li tispicca s-sena kalendarja li ghalha jkun dovut il-hlas tal-*performance bonus*, issir *performance appraisal*, generalment fl-ewwel kwart tas-sena ta' wara, fejn il-persuna li huwa responsabbli biex jaghmel l-*appraisal*, jiltaqa' mal-impjegat u jigi gradwat il-*performance* abbazi ta' kemm ikun intlahqu minn dawk l-oggettivi stabbiliti.

Ix-xhud ikkonferma illi dan il-process ma sarx fil-kaz tal-attrici, proprju ghaliex il-Policy tal-kumpanija jistipola illi persuna li tirrizenja qabel ma jithallas il-*performance bonus*, jew qabel ma jkun sar il-*performance appraisal*, ma tkunx eligibbli ghall-*variable remuneration*. Huwa qal illi dan il-policy huwa fondat fuq il-htiega illi biex l-individwu jkun eligibbli ghall-hlas tal-*variable remuneration*, irid ikun ghadu impjegat mal-kumpanija u ghaldaqstant jekk ikun irrizenja ma jifdalx htiega li jsir dan il-*performance appraisal*.

Jikkonferma ulterjorment illi fl-istess perijodu meta l-attrici sottomettiet irrizenja taghha, kien hemm impjegat iehor fl-istess Dipartiment li wkoll irrizenja u fil-kaz taghhom entrambi, huwa ma ghamilx il-*performance appraisal* ghaliex segwa l-policy tal-kumpanija kif gie dirett li jaghmel mill-HR Unit tal-kumpanija, skont liema policy dan l-*appraisal* ma ghandux ghalfejn isir f'kaz ta' persuna li tkun irrizenjat qabel ikun thallas il-*variable remuneration* ghaliex din ma tibqax eligibbli ghal *variable remuneration*.

¹² Fol. 71

Ix-xhud jikkonferma illi l-oggettivi tal-attrici ghas-sena 2017 kienu gew stabbiliti u jezistu fir-records tal-kumpannija, u qal ukoll illi l-attrici hadmet s-sena kalendarja 2017 kollha. Izda billi ma sarx l-assessment tal-attrici, ix-xhud qal li ma jistax jghid jekk effettivament l-attrici lahqitx l-oggettivi kollha li kienu gew stabbiliti, jew le. Ghalkemm ix-xhud lanqas seta' jghid kif kellha tigi gradwata l-performance tal-attrici ghal dik is-sena, huwa qal illi fil-fehma tieghu din kienet wahda normali ghaliex kien hemm minn mar ahjar u min aghar.

Ix-xhud qal ukoll li huwa ma jeskludix illi l-attrici kienet staqsietu jekk huwiex ser isir il-*performance appraisal* taghha u li hu kien qalilha li huwa kellu direttivi biex ma jaghmilx dan l-*appraisal* ghaliex hija kienet issottomettiet ir-rizenja taghha, u ma jiftakarx jekk l-informazzjoni li giet sottomessa mill-attrici biex isir l-*appraisal*, gietx sottomessa qabel irrizenjat jew wara.

Ikkunsidrat;

Illi f'din il-kawza l-attrici titlob minghand is-socjeta` konvenuta hlas tal-*performance bonus* skont kif prospettat fil-*Performance Management Policy* tal-istess kumpannija [hawn iktar 'l isfel imsejjah il-Policy], liema Policy gie introdott u beda jigi implimentat fl-14 ta' Ottubru 2011.

Is-socjeta` konvenuta tichad li l-attrici ghandha jedd ghall-hlas ta' dan il-*performance bonus* u dan ghaliex il-Policy, taht l-intestatura "*Eligibility*" jistipola illi hekk kif impjegat jissottometti r-rizenja tieghu mill-impjieg mal-kumpannija, huwa ma jibqax intitolat ghal xi bonus li jkun ghadu mhux imhallas.

Minn ezami tal-atti u tal-provi akkwiziti, jirrizultaw is-segwenti fatti li dwarhom m'hemmx kontestazzjoni:-

- Il-*performance bonus* jithallas generalment fl-ewwel kwart ta' kull sena u jinhadem abbazi ta' evalwazzjoni tal-prestazzjoni tal-impjegat fis-sena kalendarju ta' qabel, skont sett ta' oggettivi, ossia miri stabbiliti minn qabel bi ftehim bejn l-impjegat u l-kumpanija;
- Il-miri li kellha tilhaq l-attrici matul is-sena 2017 ghall-fini tal-kalkolu tal-*variable remuneration* taghha, kienu gew stabbiliti fl-istess sena 2017 (Dok. JA5);
- Il-process tal-evalwazzjoni tal-prestazzjoni tal-impjegat ghall-fini tal-hlas tal-bonus, isir permezz ta' awto-evalwazzjoni mill-impjegat innifsu abbazi tal-miri stabbiliti minn qabel ghas-sena relattiva, u sussegwentement permezz ta' evalwazzjoni li ssir waqt laqgħa bejn l-impjegat u l-kumpanija;
- Għall-finijiet tal-kalkolu tal-*performance bonus*, is-sena kalendarja tigi komputata mill-1 ta' Jannar sal-31 ta' Dicembru;
- L-attrici hadmet is-sena 2017 kollha u sottomettiet l-*appraisal* taghha nnifisha f'Novembru 2017;
- L-attrici rriżenjat mill-impjegat taghha fit-8 ta' Jannar 2018, u billi hija hadmet in-*notice* perijodu kollu ta' tliet xhur skont il-ligi, l-ahhar gurnata tax-xogħol li hija hadmet kienet it-28 ta' Marzu 2018;
- Fis-17 ta' Jannar 2018 il-kumpanija bagħtet avviz permezz tal-posta elettronika¹³ lill-impjegati kollha taghha, inkluz lill-attrici, dwar l-ewwel fazi tal-process tal-Performance Management ossia l-htiega li tigi sottomessa min kull impjegat l-awto-evalwazzjoni (*performance appraisal*) tagħhom *on-line* entro terminu stipolat;
- Illi l-attrici sottomettiet *on-line* dokument intestat *Performance Evaluation Malta MSV 2017 for Joanna Azzopardi* entro t-terminu stipulat, fis-7 ta' Frar 2018¹⁴;

¹³ Dok. JA6, fol. 50 u 51.

¹⁴ Dok. JA7.

- Illi l-kumpanija ma baghtitx ghall-attrici sabiex tinzamm il-laqgħa mac-Chief Offier sabiex issir l-evalwazzjoni finali li abbazi tagħha tinhadem il-*performance bonus*;
- Illi effettivament, il-fazi finali tal-evalwazzjoni tal-*performance* tal-attrici, baqgħet ma saritx;
- L-impjegati l-ohrajn fid-Dipartiment fejn kienet taħdem l-attrici u li ma rriżenjawx mill-impieg tagħhom, ilkoll thallsu l-*performance bonus* dovut għas-sena 2017;
- Illi l-impjegati l-ohrajn fid-Dipartiment fejn kienet taħdem l-attrici li ssottomettew ir-riżenja tagħhom mill-impieg fl-ahhar tas-sena 2017, ukoll ma thallsux il-*performance bonus* għas-sena 2017.

Ikkunsidrat;

Il-Qorti tibda billi tosserva illi l-attrici taqbel illi l-impjeg tagħha mas-socjeta` konvenuta kien regolat skont il-kundizzjonijiet stipolati fil-kuntratt tal-impjeg¹⁵ kif ukoll mill-*Performance Management Policy* esebit bhala Dok. MSV2, u taqbel ukoll li dan il-Policy għandu japplika sabiex jirregola t-talba tagħha għall-hlas tal-*performance bonus* f`din il-kawza. Effettivament, jirrizulta illi kemm ilha li giet introdotta l-*Performance Management Policy* mis-socjeta` konvenuta f`Ottubru 2011, u b`applikazzjoni ta` dan l-istess Policy, l-attrici dejjem irceviet, ta` kull sena, il-hlas tal-*performance bonus* hemm ipprospettat, bl-ahhar pagament imhallas lilha fis-sena 2017 għall-prestazzjonijiet tagħha matul is-sena kalendarja precedenti.

B`zieda mal-premess, għalkemm jirrizulta mill-provi illi l-procedura tat-thaddim tal-*Performance Management System* inbidlet fis-sena 2016 kwantu għall-mod kif jigi stabbilit l-ammont tal-*variable remuneration* tal-impjegat¹⁶, u

¹⁵ Dok. MSV1.

¹⁶ Ara xhieda ta' Michael Galea, 27 ta' Frar 2019.

ghalkemm huwa inkontestat illi l-Policy ma nbidilx testwalment biex jirrifletti din l-emenda fil-procedura, l-attrici ma tikkontestax illi l-*performance bonus* li hija rceviet ghas-sena bazi 2016, inhadem b'implimentazzjoni tas-sistema l-gdida u lanqas jirrizulta li hija qieghda tikkontesta t-thaddim ta' din is-sistema l-gdida ghall-fini li jigi stabbilit il-bonus ghall-hidma taghha fis-sena 2017, minnha reklamat f'din il-kawza.

Kif diga` rajna, l-attrici ma tikkontestax l-applikabbilita` tal-Performance Management Policy Dok. MSV2 sabiex tirregola eligibilita` taghha li tircievi l-*performance bonus*. Effettivament, jigi osservat illi d-dritt ghal dan il-bonus li qieghda tesigi l-hlas tieghu l-attrici f'din il-kawza, huwa stabbilit u koncess unikament b'effett tal-Policy in kwistjoni. L-attrici izda, tikkontesta l-mod kif ghandha tigi applikata l-Policy fil-kaz partikolari taghha.

Il-kontestazzjoni tas-socjeta` konvenuta tippertja fuq l-applikazzjoni ta' dik il-parti mill-*Performance Management Policy* tal-kumpannija, imfissra taht l-intestatura "*Eligibility*", fejn jinsab prospettat, essenzjalment, illi hekk kif l-impjegati jissottomettu r-rizenja mill-impjeg taghhom minn mal-kumpannija, ma jibqghux intitolati ghall-hlas ta' xi *performance bonus* li jkun ghadu dovut jew mhux imhallas¹⁷.

Ghall-Qorti dan ifisser illi z-zewg partijiet jaqblu illi ghar-risoluzzjoni ta' din il-vertenza, ghandha tigi applikata b'mod generali l-*Performance Management Policy* tas-socjeta` konvenuta (Dok. MSV2) ghaliex evidentement, din tikkostitwixxi l-fondament essenzjali sija tat-talba tal-attrici u sija wkoll tal-kontestazzjoni tas-socjeta` konvenuta f'din il-kawza.

Effettivament, il-vertenza tirrizolvi ruhha f'kwistjoni ta' applikabbilita` u interpretazzjoni ta' dan il-Policy fil-kaz partikolari tal-attrici li, ghalkemm

¹⁷ "... outstanding reward bonus."

hadmet is-sena kalendarja kollha li abbazi taghha kellu jsir l-*appraisal* tal-prestazzjoni taghha ghall-fini tal-kalkolu u hlas skont il-Policy tal-*performance bonus*, irrizenjat fis-sena ta' wara izda qabel effettivament gie komplut il-process li jwassal ghall-hlas ta' dan il-bonus. Ghaldaqstant, dak li ghandha tistabbilixxi l-Qorti huwa jekk fic-cirkostanzi, l-attrici, fil-mument li sottomettiet ir-rizenja mill-impjeg taghha, tilfitx ukoll il-jedd ghall-hlas tal-*performance bonus*, liema bonus kien altrimenti jkun dovut lilha.

Ma jidhrix li huwa kontestat da parti tas-socjeta` konvenuta illi kieku l-attrici ma sottomettietx ir-rizenja taghha qabel effettivament gie kompletat il-process kollu tal-*appraisal* tal-*performance* taghha u qabel ikun sar il-hlas tal-bonus relattiv, kienet tkun pjenament intitolata ghall-hlas tal-*performance bonus* skont il-Policy, u lanqas ma huwa kontestat illi kieku rizenjat wara li effettivament thallset il-bonus, ma kien ikun hemm ebda konsegwenza ghaliha.

In propositu, Norman Mifsud, fix-xhieda tieghu, ikkonferma illi b'applikazzjoni ta' din il-klawsola tal-Policy, impjegat li jkun irrizenja f'waqt meta jkun ghadu ma thallasx il-*performance bonus* tas-sena ta' qabel, jitqies illi jitlef id-dritt ghall-hlas tal-bonus kif jissottometti r-rizenja tieghu, filwaqt illi jekk l-impjegat jirrizenja ezatt wara li jkun ha l-bonus "*jkun hadu u daqshekk.*"

Il-klawsola shiha tistipola hekk:-

All MAPFRE MSV Life employees working on, part time, full time or reduced hours will participate in the Performance Management System. Should any bonuses be distributed, they will be worked out on their annual gross basic earnings. No bonus will given for the maternity leave period.

Employees commencing employment with MAPFRE MSV Life before 1st July of the year will still be entitled to participate in the performance management process of that same calendar year. Employees commencing employment with MAPFRE MSV after the 30th June of the year will have their mid-year review and end of year review in the following calendar year. These will still be awarded any percentage reward based in their commencement date of

employment for this first time. The moment employees submit their resignation to terminate their work with MAPFRE MSV, they will not be entitled to any outstanding reward bonus.

Ikkunsidrat;

L-attrici tikkontendi illi l-istipolazzjoni dwar it-telf tal-jedd ghall-hlas tal-*performance bonus* f'kaz tar-rizenja tal-impjegat li huwa intitolat ghal dan il-bonus, ma ghandhiex tinqara wahedha jew tinghata tifsira *ad litteram*, izda ghandha tinftiehem fl-ispiritu u l-kuntest tal-klawsola shiha, liema klawsola skont l-attrici, hija intiza sabiex tissottolineja l-eligibilita` tal-impjegat ghall-hlas tal-*performance bonus* u mhux biex tistultifika l-jedd ta' impjegat li, bhall-attrici, ikun hadem in buona fede is-sena shiha li ghaliha huwa dovut il-bonus, izda jirrizenja qabel effettivament jithallas il-bonus relattiv.

L-abbli difensur tal-attrici waqt it-trattazzjoni, jissottometti illi l-applikazzjoni ghall-kaz tal-attrici tal-ahhar sentenza biss tal-klawsola intestata "*Eligibility*", minghajr ma jittiehed qies tal-kuntest tal-bqija tal-klawsola, tohloq effett spoporzjonat u mhux ragjonevoli ghaliex filwaqt illi impjegat li jkun beda fl-impjeg tieghu mal-kumpanija wara t-30 ta' Gunju 2017 ikun intitolat jippartecipa fil-process tal-Performance Management System u jircievi l-hlas *pro rata* tal-bonus ghal dik is-sena, l-attrici li hadmet ic-ciklu shih tas-sena kalendarja 2017 u kwindi hija eligibbli ghall-bonus dovut skont l-oggettivi milhuqin f'dik is-sena, izda rizenjat fis-sena ta' wara, ma tibqax eligibbli ghall-hlas ta' dak il-bonus. Isostni ulterjorment illi l-kuntratti ghandhom jigu interpretati u ezegwiti in buona fede sabiex jaghtu effett li huwa ragjonevoli u mhux sproporzjonat. Jikkontendi wkoll illi l-klawsola ghandha tinftiehem li taghmel referenza ghas-sena kalendarja partikolari ta' 2017 b'mod illi r-referenza ghall-impjegati li jitilfu l-jedd taghhom ghall-hlas tal-bonus, ghandha tinftiehem li tirreferi biss ghall-impjegati li jirrizenjaw matul dik l-istess sena u mhux impjegati li jirrizenjaw is-sena ta' wara cioe` fl-2018.

Da parti taghha, is-socjeta` konvenuta tikkontendi illi l-klawsola hija cara u konsegwentement, billi ma hemm ebda ambigwita` jew dubju fit-tifsira tal-patt konvenzjonali, ma hemmx lok ghal interpretazzjoni. Waqt it-trattazzjoni, l-abbli difensur tas-socjeta` konvenuta sostna illi l-klawsola dwar l-eligibilita` tal-impjegat ghall-partecipazzjoni fil-Performance Management System, hija kjarament intiza ghall-protezzjoni tal-persuni li jidhlu f'impieg mal-kumpanija u li huma effettivament persuni impjegati, mhux il-protezzjoni ta' persuni li jkunu tterminaw l-impjeg taghhom. Jissottometti illi ghaldaqstant, l-ispirtu tal-protezzjoni tal-impjegat intiz mill-Policy ma ghandux jinghata tifsira wiesa' oltre dak li jaghti x'jifhem il-kliem car, biex jestendi ghall-protezzjoni tal-partecipazzjoni fis-sistema tal-Performance Management ta' persuna li tkun irrizenjat mill-impjeg taghha minn mal-kumpanija.

Din il-linja difensonjali tas-socjeta` konvenuta hija mfissra mix-xiehda prodotti mis-socjeta` konvenuta¹⁸ li, meta gew mistoqsija ghaliex il-klawsola in kwistjoni, li tittratta l-eligibilita` ghall-hlas tal-*performance bonus* ta' impjegati li jibdeu l-impjeg taghhom mal-kumpanija fis-sena 2017, giet applikata anke fil-konfront tal-attrici li mhux talli hadmet is-sena 2017 kollha, talli tat ir-rizenja fis-sena kalendarja ta' wara, cioe` fl-2018, fissru illi l-Policy hija fondata fuq l-element ta' lejalta` lejn il-kumpanija u fuq il-htiega illi, biex ikun eligibbli ghall-hlas tal-*variable remuneration*, l-individwu jrid ikun ghadu impjegat mal-kumpanija. Fix-xhieda tieghu, Norman Mifsud spjega illi hija l-policy tal-kumpanija illi f'kaz li persuna li turrizenja qabel ma jithallas il-*performance bonus*, jew qabel ma jkun sar il-*performance appraisal*, ma tkunx eligibbli ghall-*variable remuneration*, tant illi l-process li jwassal ghall-kalkolu tal-*variable remuneration* ma sarx fil-kaz tal-attrici, proprju ghaliex ma jifdalx htiega li jsir dan il-*performance appraisal*.

¹⁸ Norman Mifsud u Michael Galea.

Ikkunsidrat;

Huwa minnu li ghal dak li jikkoncerna l-hlas ta' *performance bonus*, il-principal, f'dan il-kaz is-socjeta` konvenuta, ghandu diskrezzjoni. Dan johrog car mit-tieni paragrafu tal-Policy taht l-intestatura "*Policy Statements*" li jghid hekk:-

"The Company may decide to award a monetary bonus based on the rating attained on the PMS" [enfasi tal-Qorti]

kif ukoll minn diversi stipolazzjonijiet ohrajn, fosthom:-

*"When bonuses are given out, they will usually be between 1% and 10% of the employee's gross basic salary."*¹⁹ [enfasi tal-Qorti]

Madanakollu, ghalkemm hemm element ta' diskrezzjoni da parti tal-principal fil-kaz tal-hlas tal-*performance bonus*, ladarba l-hlas tal-*bonus* kien stipulat f'dokument li gie accettat mill-attrici, il-Qorti tqis li hemm ukoll rabta kuntrattwali, u l-hlas tal-*bonus* ma jistax ghalhekk jithalla fid-diskrezzjoni assoluta jew arbitrarja tas-socjeta` konvenuta. Fil-fatt, gie ritenut illi l-ezercizzju tad-diskrezzjoni fil-hlas tal-*performance bonus* huwa pjenament sindikabli mill-Qorti:-

*"Li ma kienx hekk, l-obbligazzjoni kuntrattwali tkun biss wahda potestativa u ma tiswiex, kif ighid l-art. 1056(1) tal-Kodiċi Ċivili, u interepretazzjoni li tifhem il-patt b'mod li jhalli l-hlas ghal kollox ghar-rieda tal-konvenuta tkun interpretazzjoni li tmur kontra dak li jrid l-art. 1004 tal-Kodiċi Ċivili ghax tkun tfisser illi l-partijiet ftiehm fuq patt li ma jiswiex."*²⁰

¹⁹ Klawnsola 4, taht l-intestatura "*Procedure*".

²⁰ **Francis Camilleri vs Airmalta plc** – deciza mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili, 9 ta' Dicembru 2005.

Fir-rigward, l-Artikolu 1056(1) tal-Kodici Civili jistipola illi l-obbligazzjoni ma tiswiex meta tkun giet ikkuntrattata taht kondizzjoni li taghmilha tiddependi biss mir-rieda ta' dak illi jobbliga ruhu.

Izda dan m'huwiex il-kaz li ghandha quddiemha l-Qorti. F'dan il-kaz is-socjeta` konvenuta stipolat il-kundizzjonijiet tal-eligibilita` tal-impjegati taghha ghall-*performance bonus* u tat-telf ta' din l-eligibilita`, permezz ta' Policy bil-miktub, liema Policy kontenenti dawn il-kundizzjonijiet giet accettata mill-attrici taghha bhala parti mill-kundizzjonijiet tal-impieg taghha. Dan m'huwiex kontestat. Il-Qorti ghalhekk tifhem illi jekk ikunu sehhew il-kundizzjonijiet li tahtom kellu jsir il-hlas, hemm obbligazzjoni fuq is-socjeta` konvenuta illi thallas il-*bonus*, liema obbligazzjoni tispicca f'kaz li javveraw il-kundizzjonijiet ohrajn stipolati.

Fis-sentenza **Frank Salt Real Estate Limited vs Edward Anthony Ellul Sullivan pro et noe**, gie ritenut illi:-

*“il-kumpens dovut, sew ghall-mandat jew ghas-servigi, jippresupponi espletament ta' xoghol, u jigi mhallas fl-ewwel ipotesi, jekk hemm konvenzjoni, skond il-konvenzjoni, u jekk ma hemmx konvenzjoni skond il-kwantita` u l-kwalita` tax-xoghol” (“Carmelo Pace -vs- Josephine Tabone Valletta”, Prim' Awla, Qorti Civili, 4 ta' Marzu, 1953).*²¹

Ma jirrizultax lanqas illi f'dan il-kaz id-diskrezzjoni tas-socjeta` konvenuta li ma thallasx il-bonus lill-attrici, giet esercitata arbitrarjament, u dan proprju ghaliex il-konsegwenzi ta' rizenja mill-impjeg ta' haddiem li, ghad li jkun eligibbli ghall-*performance bonus*, jirrizenja qabel ikun thallas dan il-bonus kienu stipolati espressament fil-patt konvenzjonali konsistenti fil-*Performance Management Policy*. Dak li ghamlet is-socjeta` konvenuta, rinfaccjata bir-rozenja tal-attrici, huwa li applikat din il-parti mill-Policy taghha.

²¹ Deciza mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri), 8 ta' Jannar 2010.

Ikkunsidrat;

Illi minn dan kollu m'hemmx dubju li l-azzjoni odjerna hija wahda *ex contractu* bbazata fuq klawsola li tinsab fil-parti intestata "*Eligibility*" fil-*Performance Management Policy* tas-socjeta` konvenuta.

Huwa evidenti wkoll illi l-attrici kif ukoll is-socjeta` konvenuta qeghdin jinvokaw il-principju tal-*pacta sunt servanda*, filwaqt illi s-socjeta` konvenuta jidher li qieghda tinvoka wkoll il-ligi u l-principji legali relatati mal-obbligazzjonijiet li huma konnessi ma' xi kondizzjoni. Ghaldaqstant, ikun utili illi jigu mistharrga l-principji legali in materja.

Il-principju ta' *pacta sunt servanda* huwa kuncett universali li jitqies mhux biss bhala karatterisika kardinali tal-ligi kontrattwali, izda wkoll bhala principju fundamentali li jirregola l-ordni legali internazzjonali tant illi jinsab assodat fis-sistemi legali kollha u gie kodifikat ukoll fil-ligi internazzjonali fl-Artikolu 26 tal-*Vienna Convention on the Law of Treaties*²².

Fis-sistema guridika Maltija, dan il-kuncett huwa inkorporat fl-Artikolu 992 tal-Kodici Civili, li jghid hekk:

(1) *Il-kuntratti magħmula skont il-liġi għandhom saħħa ta' liġi għal dawk li jkun għamluhom.*²³

(2) *Dawn il-kuntratti ma jistgħux jiġu mħassra hlief bil-kunsens ta' xulxin tal-partijiet, jew għal raġunijiet magħrufin mill-liġi.*

Il-principji regolanti in materja, li gew konsistentement enuncjati u ribaditi mill-Qrati taghna, huma s-segwent, kif imfissrin u elenkati elokwentement mill-

²² Artikolu 26: "*Pacta Sunt Servanda*": *Every treaty in force is binding upon the parties to it and must be performed by them in good faith.*

²³ Ratifikat 23 ta' Mejju 1969.

Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) is-sentenza taghha fl-ismijiet **Mark Bugeja et vs Geoffrey Camilleri**²⁴:-

“i) “F’materja kontrattwali l-ftehim hu ligi ghall-partijiet kontraenti (Art. 992 (1) Kodici Civili ‘**Carmelo Bajada noe vs Fr. S. Cachia et noe**’ (A.K. deciz 16 ta’ Lulju 1973)

ii) Ir-regola fundamentali hija dettata mill-Artikolu 1002 tal-Kodici Civili li jghid li meta l-kliem tal-kuntratt mehud fis-sens li ghandu skond l-uzu fiz-zmien tal-kuntratt, hu car m’hemmx lok ghall interpretazzjoni (Vol.XXXIV.i.p27) fejn inghad li “l-interpretazzjoni ghandha tittiehed mill-atti innifsu u mhux minn provi estraneji , speċjalment meta l-interpretazzjoni hija relattiva ghall-kwistjoni principali”.

iii) Illi meta s-sens letterali tal-kelma ma jaqbilx ma’ l-intenzjoni tal-partijiet kontraenti kif tidher car mill-pattijiet mehudin flimkien, ghandha tipprevali l-intenzjoni. ... Irid jirrizulta bla dubju li s-sens tal-klawsola li tkun, jista’ biss jigi nterpretat b’mod univoku ghax hu car. Irid jirrizulta wkoll li dan is-sens car tal-kliem ma jkunx jaqbel ma’ dak li kellhom f’mohhom il-partijiet kollha u mhux ma’ dak biss li xi wahda mill-partijiet kellha f’rasha u dan irid jidher mill-pattijiet kollha tal-kuntratt mehudin flimkien (“**J. Bartolo et vs A. Petroni**’ deciza 7 ta’ Ottubru 1997”).

iv) Fl-applikazzjoni tar-regoli ta’ interpretazzjoni, mhux l-interpretazzjoni tal-kontendenti ghall-kliem tal-ftehim jew is-sens divers li huma jaghtu lill-kliem li jiswa imma dak li huwa importanti “hu l-qari oggettiv tal-gudikant li jaghti lill-kliem is-sens ordinarju tieghu fil-kuntest ta’ kif gie uzat mill-kontraenti li ghandu jorbot (“**J. Zammit vs Michael Zammit Tabone et noe**’ – Appell Superjuri deciz 28 ta’ Frar 1997).”

Illi dan jikkonferma dak li nghad fis-sentenza ‘**Emanuel Cauchi et vs BCF Holdings Limited et**’ (P.A. (RCP) –28 ta’ Gunju 2006) fis-sens “li bl-aktar mod esplicitu gie ritenut li “l-principju kardinali li jirregola l-istatut tal-kuntratti jibqa’ dejjem dak li l-vinkolu kontrattwali ghandu jigi rispettati u li hi l-volonta’ tal-kontraenti kif espressa fil-konvenzjoni li kellha tipprevali u trid tigi osservata. “Pacta sunt servanda”. (A.C. 5 ta’ Ottubru, 1998 – ‘**Gloria mart Jonathan Beacom et vs L-Arkitett u Inginier Civili Anthony Spiteri Staines**’).”

Illi hekk ukoll fis-sentenza ‘**Gemma Fenech vs John Bugeja**’ (A.I.C. (PS) – 20 ta’ Ottubru 2003) inghad li:

²⁴ deciza nhar id-29 ta’ Marzu 2012

“Tajjeb li jigi osservat ukoll qabel kull konsiderazzjoni tal-meritu illi huwa pacifiku f’materja ta’ interpretazzjoni ta’ kuntratti illi meta d-dicitura tal-kuntratt hija wahda cara allura ma huwiex lecitu għall-Qorti li tittanta tinterpretah billi tindahal x’kienet il-motivazzjoni tal-kontraenti meta kkonkludew il-ftehim. Dan jinsab rispekkjat ukoll fl-Artikolu 1002 tal-Kap. 16”.
[enfasi ta’ din il-Qorti]

Ikkunsidrat;

Hawnhekk ikun opportun ukoll illi ssir referenza għall-principju tal-buona fede, invokat mid-difensur tal-attrici waqt it-trattazzjoni, li huwa kuncett li jsib il-fondament tiegħu fil-principji ta’ gustizzja, ragjonevolezza u onesta` u bhall-principju ta’ pacta sunt servanda, jikkostitwixxi wkoll principju kardinali tal-ligi kontrattwali. Dan għaliex il-kuncett tal-buona fede jehtieg illi t-termini kontrattwali li jkunu gew pattwiti bejn il-partijiet, jigu rispettati u onorati. Dan il-kuncett huwa inkorporat fl-Artikolu 993 tal-Kodici Civili li jstipola hekk:-

993. *Il-kuntratti għandhom jigu esegwiti bil-bona fidi, u jobbligaw mhux biss għal dak li jingħad fihom, iżda wkoll għall-konsegwenzi kollha li għgib magħha l-obbligazzjoni skont ix-xorta tagħha, bl-ekwità, bl-użu jew bil-ligi.*

Il-Qorti tifhem ukoll li fil-kuncett tal-bona fidi jidhol ukoll certu element ta’ ekwita`. Izda, għalkemm id-difensur tal-attrici invoka dan il-kuncett tal-ekwita` bhala konsiderazzjoni fl-interpretazzjoni u applikazzjoni tal-patt kontrattwali bejn il-partijiet kontraenti, il-Qorti ma tqisx illi dan il-principju jiffirma parti mis-sistema legali tagħha tant li jista’ jservi sabiex inaqqax sostanzjalment fuq l-importanza tal-principju bazilari tal-*pacta sunt servanda*. Huwa minnu illi konsiderazzjonijiet dwar ekwita` jistgħu jassumu certu relevanza fil-kuntest tal-ligi kontrattwali f’kaz li jigi riskonstrat da parti ta’ wahda mill-partijiet kontraenti, komportament sproporzjonat li jmur kontra n-normi stabbiliti tas-socjeta` u tal-logika guridika, izda dan il-principju s’issa jidher li sab favur, għad limitat, biss fil-kuntest ta’ klawsoli bil-penali, għaliex il-konsiderazzjoni suprema hija illi galadarba l-partijiet kontraenti jkunu kkontrattaw liberament it-

termini tal-kuntratt, dawk it-termini u kundizzjonijiet ghandhom jigu rispettati. Il-korollarju ta' dan, fil-fehma tal-Qorti, huwa li dawn it-termini u kundizzjonijiet pattwiti mhux facilment jistghu jigu meqjusa li huma ingusti jew irragjonevoli.

Ikkunsidrat;

Illi stabbilit dan kollu, il-Qorti sejra tghaddi biex, b'applikazzjoni tal-principju ta' *pacta sunt servanda* u fl-isfond tal-insenjament guridiku in materja, kif fuq citat, tezamina d-dicitura tal-patt konvenzjonali, f'dan il-kaz il-Performance Management Policy li jiffirma parti mill-kundizzjonijiet tal-impjeg tal-attrici, u tara jekk din hijiex cara jew jekk hemmx lok ghal interpretazzjoni.

Mill-provi jirrizulta illi din il-Policy fondata fuq il-filosofija li "*communication and development are necessary to enhanced continuous performance*"²⁵. Effettivament, minn qari tal-Policy fl-intier taghha, huwa car illi l-mira principali taghha hi li l-kumpanija turi l-apprezzament taghha lejn l-impjegati taghha billi taghtihom "*a variable remuneration*" ossia dritt ghall-hlas ta' *performance bonus* f'kaz li jilhqu il-*performance objectives* pattwiti bejnhom u bejn il-kumpanija minn sena ghal sena, sabiex b'hekk il-haddiema jibqghu lejali lejn il-kumpanija u jkollhom hegga sabiex jahdmu aktar u jaghtu aktar rizultati pozittivi lill-principal taghhom.

Madanakollu, huwa daqstant car mill-klawsola li tittratta proprju l-eligibilita' tal-impjegati ghall-hlas ta' dan il-*performance bonus* f'kaz li jintlahqu dawn l-oggettivi, illi l-bonus ma jibqax dovut jekk l-impjegat jirrienza qabel effettivament isir il-hlas tieghu. Ghaldaqstant, il-Qorti ma taqbilx illi jistghu jsibu riskontru f'dan il-kaz, id-dispozizzjonijiet tal-Artikolu 1004 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta, li jghid hekk:-

²⁵ Dok. MSV2.

Meta klawsola tista' tfisser haga u ohra, ghandha tiftiehem li tfisser dik il-haga li biha jista' jkun hemm xi effett milli dik il-haga li biha ma jista' jkun hemm ebda effett.

Dan ghaliex huwa car minn qari oggettiv tal-ahhar klawsola fis-sezzjoni intestata “*Eligibility*” invokata mis-socjeta` konvenuta²⁶, illi ma hemm ebda ekwivoku kwalsiasi kif sottomess min-naha attrici, lanqas meta din il-klawsola titqiegħed fl-isfond ta' u tinqara flimkien mad-dispozizzjonijiet immedjatament precedenti. Dan qed jingħad ghaliex jirrizulta manifest illi r-referenza li hemm iktar qabel fl-istess paragrafu għall-kelma “*sena*”, evidentement saret biex tfisser id-differenza fil-process ta' evalwazzjoni tal-prestazzjoni għall-fini tal-kalkolu tal-*variable remuneration* bejn impjegati li jidhlu fl-impieg tagħhom f'perijodi differenti wara l-bidu ta' sena kalendarja partikolari, u mhux sabiex tfisser illi impjegat li ma jirrizenjax f'dik is-sena partikolari izda fis-sena ta' wara, jibqa' eligibbli biex jippartecipa fil-process tal-evalwazzjoni għall-hlas tal-bonus.

Huwa evidenti wkoll illi l-ahhar sentenza tal-Policy taht l-intestatura “*Eligibility*”, filwaqt li hija l-unika klawsola fil-Policy intiera li tittratta l-kwistjoni tat-telf tal-eligibilita` tal-impjegat għall-*performance bonus*, ma hija marbuta ma ebda sena partikolari u ma' ebda klassi ta' impjegat. Ir-rizenja tal-impjegat u l-konsegwenzi tagħha, effettivament, m'humieħ kwalifikati skont jekk isehhux f'xi zmien jew sena partikolari jew ohra. Jikkonsegwi għalhekk fil-fehma tal-Qorti, illi fin-nuqqas ta' ebda kwalifika ohra, din il-klawsola tapplika biex ittellef il-jedd għal-hlas tal-*performance bonus* lil kull impjegat, mingħajr rizerva, li jissottometti r-rizenja tiegħu qabel il-hlas tal-*performance bonus*, u dan mingħajr distinzjoni bejn is-sena li fiha ssehħ dik ir-rizenja, cioe` jekk hux fis-sena li għaliha tkun dovuta l-*performance bonus*, jew fis-sena ta'

²⁶ *The moment employees submit their resignation to terminate their work with MAPFRE MSV, they will not be entitled to any outstanding reward bonus.*

wara. L-effett, li huwa t-telf tal-jedd għall-performance bonus, japplika ugwalment f'kull kaz.

Il-Qorti tosserva illi kieku t-tezi tal-attrici kellha mis-sewwa, u kien jehtieg interpretazzjoni tal-klawsola in kwistjoni billi din titqies li tapplika biss għal dawk l-impjegati li jirrizenjaw matul is-sena li għaliha jkun dovut il-*performance bonus*, il-Qorti tistenna li din il-kwalifika tinftiehem carament minn qari semplici tal-klawsola. Izda billi din il-kwalifika ma tissemma mkien f'dik is-sentenza, il-Qorti, b'applikazzjoni tal-insenjament pacifiku in materja, ma tarax kif għandha hija stess tassenzjalha interpretazzjoni differenti minn dak li huwa diga` evidenti.

Ikkunsidrat;

In propositu għall-principju ta' ekwita` fuq ikkunsidrat, fil-kaz odjern il-Qorti ma tqisx illi dan il-principju jista' jimpingi fuq il-principju tal-*pacta sunt servanda* biex tigi sindikata l-applikazzjoni tas-socjeta` konvenuta tal-patt konvenzjonali li espressament itellef il-jedd għall-hlas tal-bonus lil min jirrizenja qabel ikun effettivament inghata dan il-bonus. Ghalkemm huwa minnu li l-attrici hadmet is-sena kollha u setgħet lahqet uhud jekk mhux il-miri kollha stabbiliti għal dik is-sena, dan ma jfissirx illi t-telf tal-jedd għall-*performance bonus* li sehh bir-rizenja tagħha, għandu jitqies bhala effett ta' komportament sporzjonat fil-kaz tagħha, u lanqas ifisser illi l-kumpanija fl-applikazzjoni ta' din il-policy ma kienetx qed tagixxi in buona fede semplicement għaliex – u anke jekk - l-effetti ta' din il-policy għall-attrici jistghu jidhru li huma xi ftit horox.

Il-Qorti fehmet illi l-attrici mhux talli rrizenjat b'mod volontarju, talli kienet pjenament konxja tal-konsegwenza tar-rizenja tagħha, anke għaliex l-effetti tal-klawsola in kwistjoni f'kaz ta' rizenja tal-impjegat, huma cari u kwindi kienu

ben prevedibbli għall-istess attrici: l-attrici ma setghetx hliet tkun konsapevoli illi bis-sahha ta' din ir-rizenja tagħha, avverat ruhha l-kondizzjoni li gabet magħha t-telf tal-eligibbilita` tagħha għall-hlas tal-bonus. Il-Qorti ma tara xejn li huwa guridikament illogiku fl-applikazzjoni ta' dan il-Policy fil-kaz tal-attrici anke għaliex wara kollox, din il-policy giet introdotta mill-kumpannija għall-beneficju reciproku tagħha u tal-impjegat izda bi htigijiet ta' lejalta` lejn l-istess kumpannija, liema lejalta` evidentement tigi mxejna f'kaz ta' rizenja volontarja mill-impieg.

B'zieda mal-premess, jigi osservat illi ma giet prodotta l-ebda evidenza ta' nuqqas ta' buona fede da parti tas-socjeta` konvenuta fl-ezekuzzjoni tal-kuntratt li wara kollox, kif stabbilit, huwa kjarment prevedibbli fl-effetti tiegħu, u huwa proprju dan l-element ta' prevedibbilita` u certezza dwar l-aspettattivi legittimi tal-partijiet kontraenti li jikkostitwixxi, fil-fehma tal-Qorti, l-ahjar xhieda tal-ezistenza tal-buona fede fl-ezekuzzjoni tal-kuntratt.

Il-Qorti tqis ukoll illi galadarba ma giex ippruvat, u f'kull kaz ma jirrizultax, illi l-patt konvenzjonali in kwistjoni li gie debitament accettato mill-attrici, imur kontra l-ligi jew kontra l-ordni pubbliku, għandu jitqies li huwa wiehed validu u enforzabbli u dan a tenur tal-Artikolu 985 tal-Kodici Civili. Dan ifisser illi m'huwiex apert lill-Qorti li tinterferixxi fil-konvenzjoni u tissostitwixxi l-volonta` tal-partijiet bl-applikazzjoni ta' principji ta' ekwita` a skapitu tal-principju ta' *pacta sunt servanda*, anke għaliex b'hekk tkun qiegħda ddghajjef is-sistema guridika fondata b'mod kardinali fuq il-kuncett tal-liberta` kontrattwali tal-partijiet.

Kif ritenut mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili fis-sentenza tagħha fl-ismijiet **Francis Paris et vs Maltacom plc**²⁷:-

²⁷ Deciza 7 ta' Ottubru 2004.

“Dan hu konformi mal-principju li darba bejn il-partijiet hemm ftehim li jirregola r-relazzjonijiet ta’ bejniethom, hu prezunt li qabel ma iffirmaw dak il-ftehim qiesu c-cirkustanzi tal-kaz u l-interessi taghhom, u allura darba iffirmaw il-kuntratt, huwa dak il-kuntratt li jissanzjona r-relazzjonijiet ta’ bejn il-kontendenti, u mhux xi principju iehor, ancorche’ bazat fuq l-ekwita’. Il-principju tar-rispett ghal volonta’ tal-partijiet huwa wiehed fundamentali u dak li ftehm fuqu il-partijiet ghandu “forza ta’ ligi” ghalihom (artikolu 992 tal-Kodici Civili), u l-Qorti m’ghandhiex tuza d-diskrezzjoni taghha biex tissostitwixxi ghal dak li ftehm l-partijiet il-volonta’ taghha.”²⁸

Ikkunsidrat uterjorment;

Il-Qorti hawnhekk tfakkar illi l-*performance bonus* hija renumerazzjoni li m’hijiex fissa u li tmur lil hinn minn paga ordinarja ta’ impjegat²⁹, ghalix huwa hlas li jinghata lill-impjegat galadarba jilhaq xi miri jew oggettivi partikolari stabbiliti bil-quddiem mill-principal bhala apprezzament tax-xoghol li jkun ghamel l-impjegat, u mhux xi hlas li l-impjegat huwa awtomatikament intitolat ghalih. Il-korollarju ta’ dan, fil-fehma tal-Qorti, huwa illi l-intenzjoni tal-kumpanija dwar l-applikabbilita` tal-Policy, cioe` l-element ta’ lejalta` kontinwata tal-impjegat lejn il-kumpanija, ghandha tinghata konsiderazzjoni suprema ghalix wara kollox, huwa proprju l-principal li jkun ikkonceda fid-diskrezzjoni tieghu id-dritt lill-impjegat li jithallas ukoll *a variable remuneration* b’zieda mas-salarju ordinarju tieghu. Jigi osservat illi dan il-hsieb fundamentali ta’ lejalta`, apparti li jirrizulta mit-testimonjanza tax-xiehda mressqa mis-socjeta` konvenuta, huwa rifless proprju fis-sezzjoni fil-Policy dwar “*Eligibility*”, fejn il-kumpanija wriet id-dispozizzjoni li tippremja anke lil dawk l-impjegati li jidhlu fl-impjeg taghhom wara l-bidu tas-sena kalendarja relattiva biex jibqghu jipprestaw l-isforzi kontinwi taghhom biex jilhqu wkoll il-miri tas-sena sussegwenti. Dan il-hsieb huwa rifless ukoll f’dak li nghad fl-ittri

²⁹ L-Att dwar l-Impjegi u Relazzjonijiet Industrijali (Kap. 452) jipprovdi li:- “*paga tfisser rimunerazzjoni jew qligh, li jithallsu minn principal lill-impjegat u tinkludi kull bonus li jithallas skont l-artikolu 23 minbarra kull bonus jew allowance relatati mal-esekuzzjoni tax-xoghol jew mal-produzzjoni*”. Dan ghall-Qorti jfisser illi *performance bonus* huwa hlas li m’huwiex la l-paga u lanqas is-salarju.

li kienu fis-snin precedenti, jintbaghtu lill-attrici kull sena bil-hlas tal-*performance bonus*:-

“... and trust that your continued efforts will be a valid contribution to the Company’s successful achievements of our corporate objectives for 2017.”³⁰

Ghaldaqstant, il-Qorti tqis illi galadarba s-socjeta` konvenuta qieset illi bhala parti mill-Policy taghha dwar eligibilita` ghal *performance bonus*, impjegat li jirrizenja qabel jigi evalwat u mhallas dan il-bonus, jirrizenja meta jirrizenja, ma jibqalux dritt li jithallas dan il-bonus ghaliex ma jkunx baqa’ lejali lejn il-kumpannija, din id-diskrezzjoni, li giet espressa u mfissra fil-Policy relatviva u accettata mill-impjegat bhala parti mill-kundizzjonijiet tal-impjieg tieghu u m’hijjex kontra l-ligi jew l-ordni pubbliku, ghandha tigi implimentata fil-konfront tal-attrici. Ovvjament is-sitwazzjoni tkun differenti f’kaz li ma kienx hemm din il-klawsola.

L-attrici targumenta wkoll illi galadarba hija giet mitluba mill-kumpannija tghaddi ghall-process ta’ awto-evalwazzjoni tal-*performance* taghha u sabiex tattendi ghal training session fir-rigward, wara li kienet issottomettiet diga` r-rizenja taghha, dan ghandu jfisser illi l-kumpannija kienet qed tqisha bhala eligibbli ghall-*performance bonus* u konsegwentement hija ma kienetx eskluza minn partecipazzjoni fil-process tal-*performance management*.

Fil-fehma tal-Qorti izda, dan l-argument ma fihx siwi ghaliex huwa evidenti illi l-korrispondenza elettronika (Dok. JA6) li biha l-attrici giet mitluba tibghat l-awto-evalwazzjoni taghha *on-line*, kienet intbaghtet b’mod generali lil dawk l-impjegati kollha tal-kumpannija li kienu diga` sottomettew is-*self appraisal* taghhom f’Novembru 2017. Il-fatt illi l-attrici rceviet l-imsemmi avviz minghand il-kumpannija f’Jannar 2018 wara r-rizenja taghha, ma jistax jitqies illi l-attrici regghet akkwistat xi jedd ghall-partecipazzjoni fil-process tal-hlas

³⁰ Fol. 45 sa 48.

tal-*performance bonus*, galadarba skont il-Policy hija tilfet dan il-jedd meta avverat ruhha l-kundizzjoni prospettata fl-ahhar klawsola tas-sezzjoni tal-Policy intestata “*Eligibility*”, hekk kif ³¹l-attrici sottomettiet ir-rizenja taghha fit-8 ta’ Jannar 2018.

Fis-sentenza fl-ismijiet **Alison Casha vs Melita plc**³², li tittratta kaz konsimili bhal dak odjern, din il-Qorti diversament preseduta riteniet illi:-

“Illi imbaghad ferm assodat bhala principju ta’ interpretazzjoni illi “contra testimonium scriptum, testimonium non scriptum non aufetur”. Dan fis-sens illi mhux ammess illi provi orali jfissru dak li fih innifsu huwa diga car (“Joseph Gatt vs Joseph Galea”, Appell Civili, 14 ta’ April 1975) u l-kontraenti ma jkunux jistghu jipprovaw permezz ta’ testimoni dak li ma jirrizultax, jew jirrizulta eskluż, mill-istess kuntratt.”

Jigi osservat illi ghalkemm f’din il-kawza appena citata l-attrici kienet intitolata ghall-hlas tal-*performance bonus* ghal dawk is-snin ta’ hidma fejn lahqet l-oggettivi stabbiliti, skont kif kien stipolat fil-kuntratt ta’ impjeg taghha, l-istipolazzjoni kontrattwali f’dak il-kaz dwar l-eligibilita` ghall-hlas tal-bonus, ma kienet soggetta ghal ebda kondizzjoni marbuta mal-kontinwita` tal-impjeg jew rizenja tal-impjegat.

Fuq kollox, il-Qorti ma tistax ma tosservax illi fil-kaz odjern il-bonus in kwistjoni mhux talli ma kienx ghadu thallas, talli fil-mument meta l-attrici ghazlet illi tisottometti r-rizenja mill-impjeg taghha, il-prestazzjonijiet taghha ghall-fini tal-komputazzjoni tal-*variable remuneration*, kienu ghadhom ma gewx evalwati mill-kumpanija. In linea mal-Policy in kwistjoni, jirrizulta li l-kumpanija kienet intitolata li ma tipprocedix li taghmel dan l-appraisal kif ukoll li ma thallasx lill-attrici, il-bonus relattiv proprju ghaliex ma kien hemm ebda skop iehor li tinentiva lil din l-impjegata biex tibqa’ lejali lejn il-

³¹ *“The moment employees submit their resignation...”*

³² 234/10, deciza 4 ta’ Lulju, 2012.

kumpannija u li tissokta fl-isforzi taghha biex tilhaq il-miri tas-sena 2018, galadarba kienet diga` ddecidiet li ma tibqax tahdem mal-kumpannija.

Ghaldaqstant, mizmumin ferm il-konsiderazzjonijiet kollha fuq maghmulin, il-Qorti tqis illi t-talba tal-attrici ghall-hlas tal-*performance bonus* hija infondata u ghandha tigi respinta.

DECIDE

Ghal dawn il-motivi, il-Qorti taqta' u tiddeciedi illi filwaqt li tilqa' l-eccezzjonijiet tas-socjeta` konvenuta, tichad it-talbiet attrici bl-ispejjez kontra taghha.

**DR. RACHEL MONTEBELLO
MAGISTRAT**

**Dr Graziella Attard
Deputat Registratur**